

**// CONGRES IN
TERNACIO
NAL DE LA
LLENGVA
CATALANA
• MCMVI 86**

II Congrés Internacional de la llengua catalana

Àrea de mitjans de comunicació i noves tecnologies

I - Memòria

Durant els dies 2, 3 i 4 de maig de 1986 se celebraren al palau de Congressos de Perpinyà —sota el patrocini de la Universitat d'aquesta vila— les jornades del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, en l'Àrea de Mitjans de Comunicació i Noves Tecnologies.

D'acord amb el programa previst, les sessions s'inauguraren sota la presidència del Dr. Gabriel Ferraté, representant el II Congrés, amb parlaments del Dr. Daniel Bodiot, president de la Universitat de Perpinyà; Josep Vidalou, president de la Federació de defensa del català a la Catalunya Nord; Joan Becat, president de l'Àrea Territorial de la Catalunya Nord; Francesc Vallverdú, coordinador de l'Àrea Científica de MC i NT; Paul Aldoy, batlle de Perpinyà; i Guiu Malé, president del Consell General dels Pirineus Orientals (aquests dos, membres de la Comissió d'Honor del Congrés).

La primera jornada tenia com a aportació central la ponència de Jaume Guillaumet sobre els antecedents històrics dels MC en català —des dels seus inicis fins a 1975—, que fou seguida d'un breu debat. Les comunicacions de la primera jornada, relacionades amb el tema d'aquesta

ponència o bé amb aspectes puntuals foren presentades simultàniament en dos grups. En el primer grup es debateren les comunicacions següents: Conxita Macià i Sànchez, "La premsa infantil i juvenil en català: un dret que els nostres infants i joves no han recuperat"; Maria Gutiérrez, "Consideracions sobre l'oferta radiotelevisiva infantil en català"; Ferran Fornells i Calls, "La premsa esportiva en català: una necessitat urgent"; Joan Badal i Callís, "La premsa quotidiana com a factor de cohesió cultural i lingüística"; Enric Molina i Galofré, "Presència de Catalunya a la premsa de l'Estat espanyol"; J.M. Caparrós, "El cinema català dels anys 30"; Rosa Franquet, "Els primers serveis de la ràdio a la cultura i a la llengua catalanes". I en el segon grup, les següents: Montserrat Llinés i Soler, "Un diccionari català de comunicació per a la normalització lingüística de l'àmbit comunicatiu"; Remei Arnaus, Daniel Cassany, Carme Corominas i Octavi Roca, "Els mitjans de comunicació en l'ensenyament del català: el curs Digui, digui..."; Antoni Bardàvio i Novi i Manuel Bardàvio i Novi, "El còmic: una eina menyspreada. (Reflexions sobre una història recent)"; Joan Manuel Trujilli, "La imatge de la llengua i la seva didàctica"; Manuel Parés i Maicas, "Una aproximació a les actituds del receptor davant dels mitjans de comunicació de massa en català"; Biel Vilanova i Joan M. Roquer, "Possibilitats d'actuació dels gabinets de premsa dels ajuntaments en el camp de la normalització a les Illes: Ajuntaments de Palma i Calvià".

La segona jornada s'inicià amb les ponències de Miquel de Moragas i de Jordi Berrio, sobre la situació actual del català als MC, el primer centrant-se en la publicitat i la televisió i el segon en la premsa i la ràdio, seguides del corresponent debat. A continuació hi hagué unes comunicacions plenàries que completaren la informació sobre la situació als MC en diversos Països Catalans: sobre el País Valencià intervingué Fúlvia Nicolàs; sobre les Illes, Sebastià Verd; i sobre la Catalunya Nord, Pere Manzanares, que parlà de la ràdio, i Pitu

Baron, que parlà de la premsa. El tema continuà essent discutit en les diverses comunicacions que foren presentades simultàniament. Un primer grup de comunicacions foren: Elisabet Garcia, "La TV, vehicle de normalització lingüística. Aproximació al tema a partir de la legislació en matèria televisiva"; Alfons Llorens, "Situació de la televisió al País Valencià (1970-85)"; Montserrat Minobis i Puntonet, "La ràdio: entre la tradició i la modernitat"; Agustí Farré i Rigo, "Ràdio i tecnologia"; Xavier Vila, Maria Crehuet, Josep Sampere, Josep Giménez i Victòria Piany, "Les Emissores Municipals de Catalunya: factor de dinamització social i de normalització". I un segon grup de comunicacions foren: Albert Gasulla i Angla, "L'aportació que cal que faci la publicitat per a la normalització de la nostra llengua"; Ramon Massó, J. Enric Nebot i Enric Rodríguez, "Hem portat la 'Norma' a l'escola i a la televisió, però no al mercat"; Joaquim Romaguera i Ramió, "L'ús del català en els sectors professionals: producció, distribució i exhibició de cinema a Catalunya Principat"; Maties Garcias, "La premsa forana"; Fúlvia Nicolàs, "Premsa escrita en català al País Valencià des dels anys 60"; Jordi Jorba i Ballesta, "Els mitjans de comunicació en una vila del cinturó industrial: Ripollet"; Josep Lluís Pérez Mourelo i Miquel Rodrigo Alsina, "Hàbits de lectura dels futurs professionals dels mitjans de comunicació"; M.J. Recoder i J.M. Corbella, "Els mitjans de comunicació que ignoren el català".

Les ponències centrals de la tercera jornada foren la de Domènec Bernardó sobre el repte de les noves tecnologies en l'ús del català, i la de Josep Gifreu sobre la llengua catalana en el nou marc europeu de la comunicació. Totes dues foren seguides d'un ampli debat. A continuació es presentaren les comunicacions més tècniques: Eduard Bonet i Guinó, "La llengua i els programes d'intel·ligència artificial"; Magdalena Fiszer, "Les noves tecnologies: informàtica, teleinformàtica i

telemàtica"; Albert Bertrana, "Els mitjans de comunicació corresponents a les noves tecnologies: Videotext, teletext i TV per satèl·lit de recepció directa"; Miquel Sánchez i López, "Homologació dels teclats de les màquines d'escriure i aparells informàtics". Després es discutiren simultàniament dos grups de comunicacions. En el primer grup es debateren les comunicacions següents: Isidre Canals i Cibiró, "Interrogants sobre l'ús del català a les bases de dades consultables en línia"; Josepa Piñol i altres, "L'ús del català en els llenguatges documentals i la seva aplicació en un thesaurus multidisciplinari"; Josep M. Grau i Lagostera, "Les comarques de Catalunya: informàtica i ensenyament"; Antoni Mercader i J. Ignasi Ribas, "Elements per a l'ús del vídeo interactiu en l'ensenyament de la llengua". I en el segon les següents: Anna Balletbò i Puig, "Aculturació sexona o català estàndard"; Albert Vicens, "La informàtica en el procés de preparació, elaboració i edició de textos. El sistema Penta Editorial"; Jordi Vila, "Sistema de programació interactiu de quarta generació en llenguatge natural, per aplicacions de gestió en general"; Maria Corominas, "Política lingüística i sistema de comunicació"; Vicenç Sanclemente i Garcia, "Per un pacte de la comunicació".

Durant les jornades, tres personalitats no catalanes pronunciaren sengles conferències, en les quals es presentaren aspectes importants relacionats amb l'Àrea. La primera conferència fou a càrrec del Prof. Hugo Baetens Beardsmore, de la Universitat Lliure de Brussel·les, el qual presentà els resultats d'una enquesta feta en aquesta capital sobre l'audiència dels joves brussel·lesos dels canals en francès, neerlandès i alemany que s'hi capten. La segona fou pronunciada pel sociòleg basc Joan Mari Torrealdai i tractà d'Euskaltelevisió com a eina de normalització lingüística. I la tercera anà a càrrec de Lucien Jacobi, funcionari del departament social de la CEE, el qual s'ocupà del tema de les noves tecnologies

i la incidència que tenen en les llengües d'àrea restringida.

Simultàniament a la celebració dels actes acadèmics, s'instal·là al Palau de Congressos de Perpinyà una Exposició de Mitjans de Comunicació i Noves Tecnologies que fou concorreguda. Foren presents en aquesta Exposició amb stand propi el Circuit Català de TVE, TV3-Televisió de Catalunya, la Federació de Televisions Locals de Catalunya, Catalunya Ràdio i Ràdio Associació, Ràdio Avui (Cadena 13) i Ràdio Arrels de Perpinyà. També hi havia un stand del Centre de Documentació de l'Ajuntament de Perpinyà, una mostra de televisions sintonitzant programes via satèl·lit mitjançant antenes parabòliques, un stand de les emissores de l'EMUC, i la presència de diverses emissores de ràdio de Catalunya. Completaven l'Exposició una àmplia mostra de la premsa catalana, amb estands de "Avui", "Punt Diari" i premsa comarcal, que comptà amb la col·laboració de "L'Indépendant" de Perpinyà, i una àmplia mostra de les noves tecnologies amb la col·laboració de la CIRIT, dedicada a la informàtica, al videotext, etc., on es feien demostracions ininterrompudes sobre les possibilitats d'ús del català en aquests nous sistemes. També hi havia una mostra de discografia a la disposició dels visitants i una mostra de publicitat en català en espots i cartells.

Una sèrie d'actes complementaris acompanyaren els actes principals de les jornades: un festival de la cançó de la Catalunya Nord i una representació del *Cyrano de Bergerac* per la companyia de J.M. Flotats foren els més concorreguts. Cal destacar també la celebració de taules rodones, el vi d'honor ofert per l'Ajuntament de Perpinyà als congressistes i la inauguració a Salses d'una font restaurada commemorant la celebració del II Congrés i el centenari de Josep Sebastià Pons. Aquest acte comptà amb la presència del president del Congrés, Antoni M. Badia i Margarit, el qual aprofitant el seu pas per Perpinyà adreça unes paraules als

congressistes abans de començar la sessió plenària dedicada a la conferència del senyor Torrealday.

L'acte de cloenda de les jornades de Perpinyà comptà amb la presència dels senyors Eugeni Giral, en representació de l'Ens Públic RTVE; Àngela Miquel, en representació de la Corporació Catalana de RTV; i Jaume Vilalta, cap del servei de Promoció de la Premsa de la Generalitat de Catalunya. Excusaren la seva assistència el representant de l'Associació de la Premsa de Barcelona i el representant de la Federació de caps de redacció de la premsa regional francesa. Presidí l'acte Francesc Vallverdú, coordinador de l'Àrea de MC i NT, el qual donà la paraula prèvia a Joan Becat, president de l'Àrea Territorial, que féu un balanç de la significació de les jornades per a Catalunya Nord. Vallverdú presentà les conclusions provisionals de l'Àrea que acabaren amb aquestes consideracions:

"Les conclusions d'aquesta Àrea estan clarament orientades a la normalització lingüística en els MC. Òbviament els destinataris d'aquestes propostes i recomanacions són els mateixos mitjans, les universitats catalanes, l'Institut d'Estudis Catalans i totes les institucions i les entitats relacionades amb els MC, però també les instàncies europees, els governs espanyol i francès i naturalment els poders públics catalans.

"El Comitè de l'Àrea té la responsabilitat de fer arribar les seves conclusions al Congrés, perquè es pugui cobrir plenament aquesta difusió. Ara bé: el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana té una missió específica de dinamització i de sensibilització de l'opinió pública. Cal, doncs, multiplicar els esforços perquè tot el poble català es faci seves les propostes del Congrés. Això vol dir que la tasca potser més important del Congrés comença ara: si no som conscients d'aquesta responsabilitat històrica, que tots plegats hem assumit davant el poble català, el nostre esforç podria resultar en part frustat. Cal afrontar aquest repte amb resolució". A

continuació prengueren breument la paraula els representants institucionals dels diversos mitjans de comunicació presents a la mesa i es donaren per concloses les jornades de l'Àrea de MC i NT celebrades a Perpinyà.

II - Conclusions

A) Constatacions

1.— Sobre els antecedents històrics

En aquest punt hem arribat a les següents constatacions:

- a) La història dels mitjans de comunicació als Països Catalans ens fa veure que mai no ha existit cap període històric plenament "normal" en qualsevol mitjà. D'altra banda, en alguns dels Països Catalans es tracta més aviat d'una història d'esforços i d'intents que no pas de realitzacions pròpiament dites.
- b) El període de la II República a Catalunya quant als mitjans de comunicació, ha estat sovint magnificat: les seves realitzacions ens poden servir de referència, però no pas com a model per a una plena normalització lingüística.
- c) En cap moment històric anterior no hi ha hagut un marc social tan favorable a la normalització lingüística en els mitjans de comunicació com ara, constatable tant en l'ensenyament com en la vida pública en general.
- d) La normalització lingüística en els mitjans de comunicació s'enfronta amb un problema que té arrels històriques i que perdura fins avui: el periodisme en castellà (al sud del Pirineus) o en francès (al nord) sempre ha estat present i majoritari. D'altra banda, molts il·lustres catalanistes han cultivat el periodisme en la llengua dominant. Aquesta qüestió és molt complexa i no ha estat encara prou aprofundida.

2.— Situació actual del català als mitjans de comunicació

La presència del català en els mitjans de comunicació és irregular i variable en les diverses terres catalanes i segons els diversos mitjans. De fet, constatem:

- a) Un avenç esperançador de certs mitjans de comunicació
 - *La televisió*: Al Principat, malgrat que l'oferta televisiva en castellà continua essent majoritària, comença a percebre's una presència notable de la televisió en català gràcies a TV3 i, en menor grau, al circuit català de TVE; quant a les televisions locals representen una experiència que caldria estimular per a la normalització.
 - D'altra banda, el fet que TV3 sigui captada en bona part del País Valencià, a Mallorca i a la Catalunya Nord és un fet que cal valorar positivament. Es constata, però, el reduït desplegament del circuit balear de RTVE i la pràctica inexistència del circuit valencià de RTVE.
 - *L'edició de llibres*: La publicació de 3.500 títols en català (1985) és un fenomen esperançador: tot i que històricament no s'havia arribat mai a aquesta xifra, i que la difusió dels llibres catalans no havia assolit les cotes actuals, subsisteixen problemes greus en el llibre de quiosc, el llibre escolar i universitari i en altres sectors.
- b) Un avenç insuficient en altres sectors:
 - *Ràdio*: Només a Catalunya estricta hi ha hagut una expansió significativa de la ràdio en català a partir de 1976 en FM, malgrat les greus mancances en ona mitjana. A la resta dels Països Catalans la ràdio en català és encara testimonial.
 - *Prensa*: Només a la Catalunya estricta s'ha produït un cert avenç en la premsa diària en català ("Avui", "Punt Diari", "Regió 7"), tot i que la premsa en castellà continua essent majoritària i la més difosa. Cap setmanari en català ("El Món i El Temps") no arriba a tenir una gran difusió. En canvi, la premsa comarcal o intercomarcal té una

presència significativa, però només al Principat és predominantment en català. En el camp de les revistes especialitzades la presència del català és insuficient. Quant a les revistes infantils només subsisteixen per subscripció. Es constata l'absència de la premsa esportiva.

— *Publicitat*: Exceptuant la publicitat que es vehicula en els mitjans de comunicació catalans (ràdio, diaris, televisió), generalment feta o doblada en català, les llengües predominants de la publicitat continuen essent el castellà i el francès.

c) Pràctica absència en altres sectors:

— *Cinema*: La producció de films en català és pràcticament inexistent en els formats professionals. S'ha abandonat quasi del tot el doblatge o el subtitulatge en català. El cinema infantil parlat en català no té ni la presència ni la continuïtat necessàries. El paper de la cultura i l'ensenyament del cinema a Catalunya és marginal i inexistent a la resta dels Països Catalans. Els sectors importants i decisius de la indústria cinematogràfica catalana treballen sempre en castellà.

— *Vídeo*: Es constata la pràctica inexistència de vídeos comercials en català i una producció insuficient de vídeo-art i vídeo educatiu.

— *Discografia*: No hi ha pràcticament producció de discos en català i es constata la regressió de la indústria discogràfica a Catalunya.

Som lluny, doncs, d'haver assolit la plena normalització en els mitjans de comunicació. Fins i tot en aquells on més s'ha avançat (televisió i llibres), les mancances són encara significatives i la presència del català és molt precària, sobretot al País Valencià i a la Catalunya Nord.

3.— El repte de les noves tecnologies

La informàtica, les bases de dades i les tècniques d'intel·ligència artificial s'estan introduint a partir de sistemes vinculats a

la llengua anglesa. Així, molts ordinadors no disposen de teclats amb tots els signes necessaris per escriure en català i les instruccions es donen en anglès, malgrat que Catalunya té el 30% del parc d'ordinadors de l'Estat.

L'impacte d'aquesta tecnologia en la llengua és molt important per als textos escrits que s'obtenen de l'ordinador, i en un futur molt immediat es diferenciarien les llengües que tinguin recursos informàtics de les que no en tinguin en els aspectes de comunicació oral i escrita de l'usuari amb l'ordinador i en els aspectes dels sistemes experts.

4.— La perspectiva del català en el nou marc europeu de la comunicació

En el camp dels grans mitjans de comunicació, es preveu un profund remodelatge dels espais europeus tradicionals a conseqüència de diversos factors, reduïbles a tres de principals: el procés polític i econòmic d'integració europea, la irrupció de les noves tecnologies de les telecomunicacions i la pressió de les grans transnacionals del sector. La conseqüència principal per als Països Catalans serà, molt probablement, la invasió del propi espai lingüístic i cultural per a programes i serveis d'informació i de cultura originaris d'altres països. Així, la batalla per la presència del català en aquest nou ecosistema de circulació de la comunicació és plantejarà d'una forma totalment nova. En aquesta perspectiva, el català pot tenir una problemàtica d'accés als canals audiovisuals europeus similar al d'altres llengües d'àmbit reduït amb Estat (Dinamarca, Noruega, Suècia, Finlàndia, etc.), però amb l'inconvenient de no disposar d'un poder polític únic i plenament sobirà.

B) Propostes d'actuació**1.— Sobre la normalització lingüística dels MC**

- a) Els productes culturals i informatius en català poden ser rendibles i es comprova que el català no és un obstacle per a la creació d'un públic de masses. Cal convèncer la iniciativa privada d'aquest fet.
- b) Cal impulsar un mercat de productes culturals que abasti tot l'àmbit dels Països Catalans, sense el qual no hi ha possibilitat d'organitzar cap política comunicativa efectiva.
- c) Els productes culturals es fabriquen en l'actualitat industrialment, per la qual cosa cal fomentar una indústria cultural catalana, sense la qual és impossible de cobrir el mercat dels Països Catalans.
- d) Essent la iniciativa pública fonamental en el sector de la comunicació i la cultura, aquesta ha de crear el marc legal i finançar que afavoreixi la iniciativa privada. Cal exigir la creació o el reforçament dels MC en català.
- e) L'existència d'un mercat de la indústria cultural i informativa que abraça tots els Països Catalans obliga a una política de coordinació de promoció interactiva entre els diversos MC catalans.

Al marge d'aquestes propostes generals, hi ha una sèrie de qüestions puntuals que s'han plantejat repetidament al llarg de les jornades de Perpinyà:

- 1 — Les polítiques de privatització de la TV als Estats espanyol i francès, tal

com estan concebudes, poden ser un fort entrebanc per a la normalització lingüística. Cal participar, des dels Països Catalans, en la preparació de lleis que afavoreixin la plena normalització lingüística en el camp de la TV privada i que protegeixen la identitat comuna de les terres de llengua catalana. Pel que fa a l'Estat espanyol, considerem necessària la creació d'una comissió d'experts dels Països Catalans que elabori les bases d'un avantprojecte de llei sobre TV privada que tingui en compte aquests plantejaments per a ser presentades als Parlaments autonòmics i als grups parlamentaris del Congrés pels canals reglamentaris.

- 2 — Així mateix, a l'Estat francès es prepara una nova llei sobre els audiovisuals que pot posar en perill l'experiència tan interessant de les ràdios associatives locals, gràcies a les quals el català té alguna presència als MC de la Catalunya Nord. Cal denunciar, doncs, aquesta eventualitat com un intent contrari a la normalització lingüística.
- 3 — El fet que TV3 abasti ja actualment no sols el territori del Principat, sinó també una àmplia zona del País Valencià, Mallorca i una part de la Catalunya Nord exigeix un replantejament de la seva programació per a la globalitat dels Països Catalans. Cal superar les restriccions polítiques i administratives que impedeixen la difusió de TV3 com a centre emissor català en sentit ampli.
- 4 — Cal fomentar el desenvolupament de les televisions locals i promoure un intercanvi de programes entre elles.
- 5 — Cal crear emissores de ràdio en OM en català i reconvertir les existents dotant-les de programes en la nostra llengua.
- 6 — Cal estudiar un pla de catalanització per a tot el món cinematogràfic, que hauria d'afectar igualment el sector comercial. En el cas de Catalunya, aquest pla podria posar-se en

funcionament tot seguit, sota la coordinació de la Direcció General de Política Lingüística i del Servei de Cinematografia de la Generalitat. Al mateix temps, caldria crear, en el si del Servei de Cinematografia, un departament tècnic i d'estudis dedicat bàsicament a aplegar dades de tots els sectors del món del cinema.

- 7 — Cal promoure una premsa esportiva en català, atès que a les nostres terres existeix una massiva pràctica i afeció per l'esport, la qual cosa n'assegura la rendibilitat.
- 8 — Cal promoure la premsa infantil en català, atès l'increment de nous lectors, amb especial cura en la millora dels seus continguts. Caldria que aquesta premsa fos promoguda a les escoles i que se'n normalitzés la distribució.
- 9 — Cal fomentar una música de consum i una indústria discogràfica aprofitant les possibilitats de difusió que ofereixen l'existència de ràdio i televisió catalanes.
- 10 — Cal superar l'anacronisme que significa avui el fet que els més grans rotatius catalans es resisteixen a donar entrada al català, ni que sigui parcialment o en suplement. Atès que el públic lector en català augmenta considerablement, recomanem la catalanització de la gran premsa dels Països Catalans.
- 11 — Cal promoure l'edició i la difusió de llibres en català, perquè cobreixi totes les necessitats d'una llengua plenament normalitzada.
- 12 — Cal promoure la producció i la comercialització de vídeos en llengua catalana.

2.— Sobre la normalització lingüística en les NT

- a) Cal exigir que els teclats d'ordinador disposin de tots els signes necessaris per a la llengua catalana.
- b) Cal que les bases de dades sobre els Països Catalans, la cultura, l'economia, etc., catalanes es facin en català i que puguin ser universalment consultades en altres llengües, especialment l'anglès.

- c) Cal resoldre les dificultats de la consulta en línia de les bases de dades fomentant l'establiment de distribuïdors.
- d) Cal fomentar la creació de *software* en català tant per a la informàtica general, com per a les bases de dades i els sistemes experts d'intel·ligència artificial.
- e) Cal fomentar els estudis sobre traducció automàtica i la seva realització en ordinadors.
- f) Cal elevar aquestes recomanacions i els resultats que se'n derivin a la CEE, tant entre els funcionaris com entre els europarlamentaris, per a potenciar els objectius de la normalització lingüística en el camp de les NT.

3.— Sobre la perspectiva del català en el nou marc europeu de la comunicació

- a) Propostes de caràcter sectorial.
 - 1 — Cal impulsar una *estreta col·laboració* en el camp de la producció i la distribució audiovisual entre tots els Països Catalans i buscar fórmules de *coproducció* amb altres països de llengua d'àmbit restringit (amb Estat, com Dinamarca, Suècia, etc. o sense, com el País Basc, Gal·les, etc.).
 - 2 — Cal dedicar una atenció especial a la *programació* dels canals propis en el sentit de motivar l'atractiu "natural" dels públics catalans i d'estimular la lleialtat lingüística.
 - 3 — Cal mantenir una certa presència a tots els *nivells d'emissió* i de distribució de programes (sistemes hertzians, per cable i/o per satèl·lit).
 - 4 — Cal prestar atenció a la *preparació de nous professionals* capaços d'acomplir funcions de traducció, particularment de periodistes aptes per a la traducció simultània d'informatius) i endegar una política d'experimentació en les diverses opcions de traducció (introducció/ comentari/veu en off/doblatge/ sots-retolat, etc.).
 - 5 — Cal afavorir *el control del propi espai*: acordant postures comunes entre els poders públics dels diversos Països Catalans i enfront de tercers, quant al

control en les condicions de recepció i de distribució; establint quotes de presència del català en els sistemes privats o públics que cobreixin el territori català; i afavorint la instal·lació de sistemes de cable que permetin un control sobre les condicions de distribució de programes.

Propostes de caràcter polític.

— Cal *instar els organismes europeus*: perquè en la seva política de radiodifusió i televisió la CEE contempli la protecció de les llengües d'àmbit restringit; perquè en els pressupostos de la CEE s'ampliïn fins a un 2% les partides destinades a la cultura, particularment per a finançar la creativitat i la circulació de les llengües amb més dificultats; perquè s'estableixin i potenciïn circuits europeus per a l'intercanvi de les produccions culturals, singularment les audiovisuals, amb especial atenció a les cultures d'àmbit restringit i principalment a través de la UER; i perquè prestin una atenció especial al seguiment de la presència de les llengües d'àmbit restringit en els grans MC europeus.

— Cal *instar els Estats espanyol i francès*: perquè prenguin mesures efectives de protecció en els grans MC d'àmbit estatal, singularment davant la nova fase de privatització dels mitjans; perquè es creïn o potenciïn canals públics de ràdio i televisió en català, sota la competència exclusiva dels governs autònoms; i perquè en els òrgans de representació en instàncies europees relacionades amb la comunicació hi incorporin representants de les institucions adients de cada un dels Països Catalans afectats.

— Cal *instar els poders públics catalans*: perquè impulsin la creació efectiva d'un *espai català de la comunicació*, com a plataforma de defensa de la identitat comuna davant el procés de transformació de l'espai europeu; i perquè promoguin noves fórmules de presència de la llengua i la cultura catalanes a nivell europeu, des de la

cooperació amb països de llengües d'àmbit restringit fins a l'eventual recurs a l'Estat andorrà per a obtenir la presència catalana en determinats àmbits d'Europa.